

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В БЮДЖЕТНІЙ УСТАНОВІ: ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ ПИТАННЯ

Дікань Л.В.

Дейнеко Є.В.

Необхідність організації внутрішнього контролю в бюджетних установах не викликає сумніву не тільки через законодавчо закріплену необхідність реалізації Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю, но й через усвідомлення потреби в здійсненні ефективного внутрішнього контролю за витрачанням бюджетних коштів. Поряд із цим будь-які напрацювання прикладного характеру в цій сфері відсутні і тому в межах даного дослідження зроблено спробу запропонувати власну модель організації внутрішнього контролю в бюджетній установі та розробити пропозиції щодо обґрунтування оптимального складу та чисельності працівників відділу внутрішнього контролю.

Аналіз сучасних напрацювань в сфері досліджуваної проблематики дозволив розділити існуючі праці на три групи:

до першої групи слід віднести напрацювання, які досліджують питання внутрішнього контролю, але з точки зору підприємств, не враховуючи специфіку функціонування бюджетних установ. В даному аспекті доцільно підкреслити таких вчених, як Бутинець Т.А.[2], Виговську Н.В.[3], Довбню В.Д. [7], Ковальчук С.Т.[8], Кулаковську Л.П.[10], Марченко Д.М.[11], Нескородева Ю.В. [12] та інших;

друга група – наукові праці, присвячені актуальним питанням державного фінансового контролю та вивченню міжнародного досвіду в цій сфері, але не висвітлюють місця внутрішнього контролю в системі ДФК, а отже не охоплюють Концепцію розвитку державного внутрішнього фінансового

контролю [9] і дещо відрізняються від напрямку даного дослідження. В даному сенсі можна окреслити наступних авторів: Вуйців М.М.[5], Гулько В.В.[6], Пожар Т.О. [13] тощо;

і нарешті третя група – фрагментарні напрацювання в досліджуваній сфері, авторами яких є такі вчені як: Бугаєнко В.Г.[1], Винниченко Н.В.[4], Шевченко Н.В.[4; 18], Слободяник Ю.Б.[14], Футоранська Ю.М.[15], Чугунов І.Я.[16], Федосов В.М.[16], Чумакова І.Ю. [17] та інші дослідники.

Перш за все, доцільно обґрунтувати авторську позицію щодо визначення сутності організації внутрішнього контролю, яка виступає підґрунтям для розробленої моделі, тобто необхідно визначитись, що саме ми будемо організовувати, яку підсitemу та визначитись із рівнем організації, тобто на якій саме ступені в ієрархії суб'єктів внутрішнього контролю ми зосереджуємо увагу.

Так, на думку автора, організація внутрішнього контролю – це сукупність заходів, що здійснюються уповноваженим суб'єктом внутрішнього контролю з метою виконання поставлених завдань та досягнення визначеної керівництвом мети. Із даного визначення поняття організації внутрішнього контролю можна побачити, що під організаційними засадами в цьому сенсі доцільно розуміти підґрунтя (сукупність заходів), спрямованих на належне функціонування елементів системи внутрішнього контролю, завдяки чому система взагалі набуває бажаних характеристик. Отже, в основі організації внутрішнього контролю полягають суб'єкти, об'єкти, види, форми, методи, принципи, техніка, технологія внутрішнього контролю тощо. Графічне зображення загальної побудови організації внутрішнього контролю наведено на рисунку 1. Отже, організація внутрішнього контролю являють собою сукупність елементів, взаємопов'язаних і взаємозалежних, робота яких спрямована на досягнення загальної мети внутрішнього контролю.

Основою організації внутрішнього контролю є визначення його функцій та ролі в загальній системі управління. Раціональна організація контролю можлива лише тоді, коли він розглядається як самостійна функція управління,

тобто як система спостереження та перевірки процесу функціонування й фактичного стану об'єкта, що управляється.

Рис.1. Загальна побудова організації внутрішнього контролю

З огляду на загальну мету даного дослідження слід перш за все, чітко визначитись з рівнями організації внутрішнього контролю та чітко обґрунтувати саме ту ланку, на яку будуть спрямовані авторські пропозиції (рис.2) .

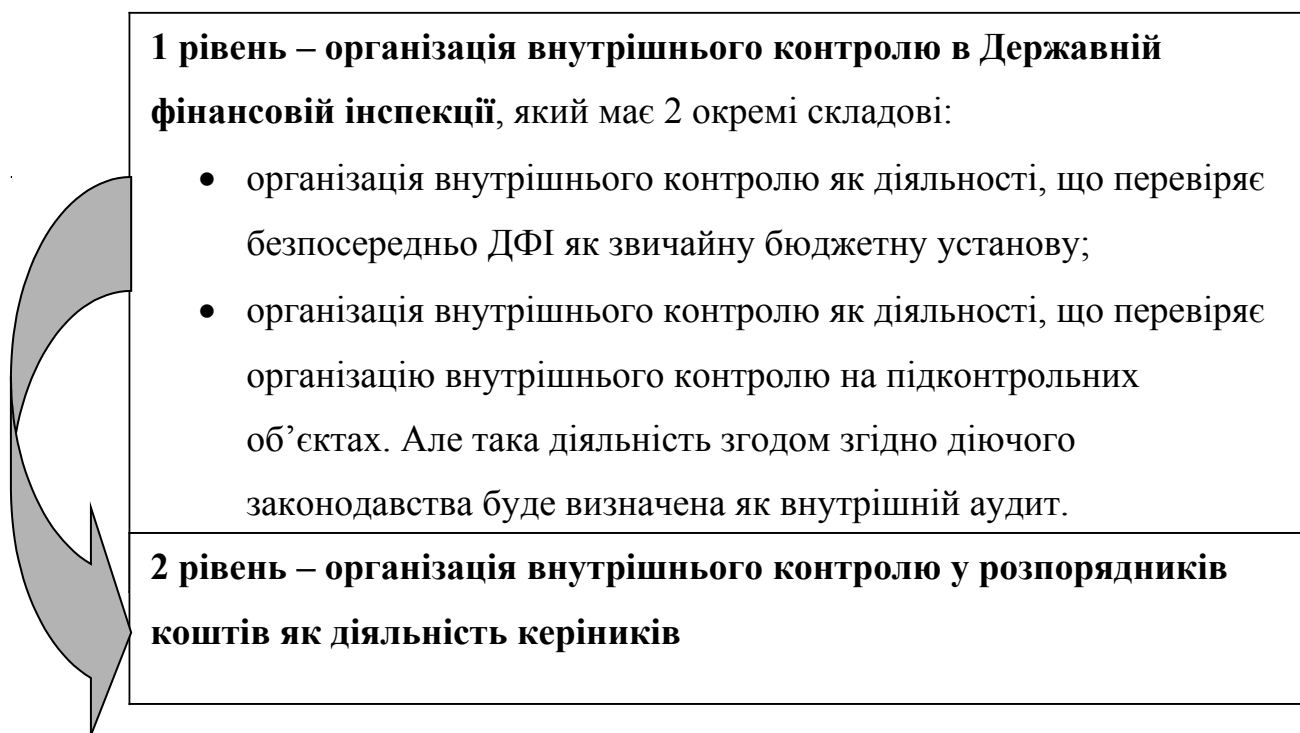

Рис 2. Рівні організації внутрішнього контролю (виокремлено автором)

Дане дослідження спрямовано саме на вирішення проблем, пов'язаних з організацією внутрішнього контролю у розпорядників коштів, тобто на другий рівень організації внутрішнього контролю в системі державного фінансового контролю України, тобто на організацію внутрішнього контролю в бюджетній установі.

З урахуванням всього зазначеного доцільно надати графічне зображення моделі організації внутрішнього контролю в бюджетній установі (рис.3).

Блок 1 – підготовчий
Розробка організаційного забезпечення:
 Розробка Положення про відділ внутрішнього контролю в бюджетній установі
 Розробка методичних рекомендацій до здійснення внутрішнього контролю в бюджетній установі
 Формування кадрового складу відділу внутрішнього контролю у відповідності із сформованими компетентностями
 Вирішення проблем із технічним забезпеченням
 Розробка ефективної системи документообігу та налагодження процесу безперервного потоку інформації від облікового персоналу та зовнішніх контрагентів працівникам відділу внутрішнього контролю
 Вирішення проблем із матеріальним забезпеченням

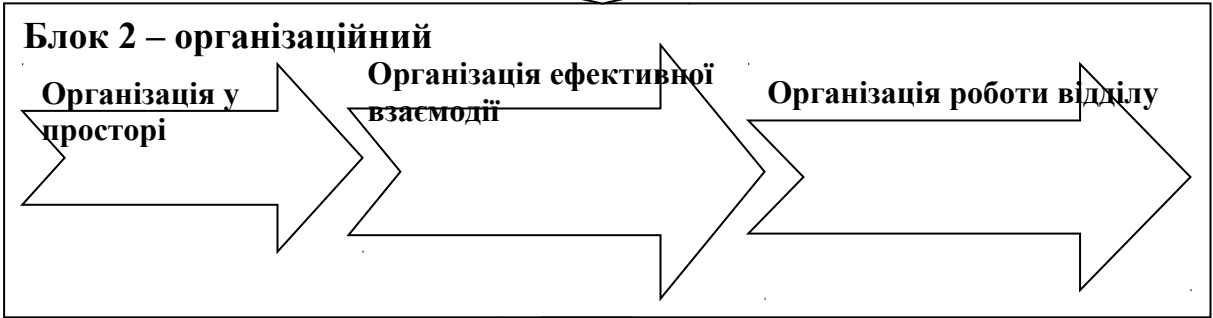

Рис.3. Модель організації внутрішнього контролю в бюджетній установі (запропоновано авторами)

Особливого значення в даному аспекті набуває питання визначення оптимальної чисельності працівників запропонованого відділу внутрішнього контролю.

Для визначення оптимального складу осіб відділу проведення внутрішнього контролю в бюджетній установі необхідно розв'язати оптимізаційну задачу, в якій змінними є кількість працівників відповідної категорії контролерів з п'яти означених типів контролерів.

Перший тип контролерів – x_1 – керівник відділу із заробітною платою 2500 грн. на місяць;

Другий тип – x_2 - заступник керівника із заробітною платою – 2000 грн. на місяць;

Третій тип – x_3 - контролер господарчих процесів із заробітною платою – 1800 грн. на місяць;

Четвертий тип – x_4 - контролер із фінансових питань із заробітною платою 1700 грн. на місяць;

П'ятий тип – x_5 – контролер - аналітик із заробітною платою 1600 грн. на місяць.

Відомо, що оптимізаційні моделі становлять систему математичних рівнянь, лінійних або нелінійних, підпорядкованих визначеній цільовій функції, і служать для відшукування найкращих (оптимальних) розв'язків конкретної економічної задачі. Ці моделі відносяться до класу екстремальних задач і описують умови функціонування економічної системи. Ще оптимізаційні моделі визначаються як економіко-математичні моделі, що охоплюють деяку кількість варіантів виробництва, розподілу і споживання та призначені для вибору таких значень змінних, які характеризують ці варіанти, щоб був знайдений кращий з них.

Визначення оптимального складу контролерів у відділі з урахуванням їх заробітної плати та обмежень за кількістю та сумою грошей, що виділяє бюджет на їх навчання є задачею лінійного програмування, загальний вид якої такий:

Висновки та перспективи подальших досліджень Отже, до складу відділу внутрішнього контролю бюджетної установи слід включити 2 працівника третього типу контролерів та 2 працівника п'ятого типу контролерів, перший, другий та четвертий типи контролерів не доцільно включати до відділу. При цьому фонд заробітної плати буде мінімальний – в розмірі 6800 грн в місяць.

Наукова новизна даної статті полягає в розробці та обґрунтуванні моделі організації внутрішнього контролю в бюджетних установах і в обчисленні оптимальної чисельності та складу працівників відділу внутрішнього контролю в бюджетній установі

При цьому в якості напрямку подальших досліджень в цій сфері необхідно вказати доцільність побудова та обґрунтування універсальної моделі організації внутрішнього контролю в бюджетних установах.

Література

1. Бугаєнко В.Г. Діяльність бюджетної установи як об'єкта державного фінансового аудиту // Актуальні проблеми економіки, №7 (109), 2010, С. 230 – 236
2. Бутинець Т.А. Внутрішній контроль: сутність та зміст // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – Житомир. – 2008. - №2 (44). – С. 31-42
3. Виговська Н.В. Організація внутрішнього контролю та методологія запровадження: Монографія. –К.: Поро. - 2011. – 176 с.
4. Винниченко Н.В., Шевченко Н.В Сучасний стан розвитку державного внутрішнього фінансового контролю в Україні // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури: збірник наукових праць: Вип.28. – Київ: НАУ, 2010. – С.26-29
5. Вуйців М.М. Розвиток функції контролю при впровадженні інтегрованих інформаційних систем - №4 (130), 2012
6. Гулько В.В. Модернізація державного фінансового контролю в Україні відповідно до європейської практики // Актуальні проблеми економіки, №1 (115), 2011, С. 199 – 204

7. Довбня В.Д. Внутрішній контроль: реалії часу. Монографія.- Донецьк: УкрДон. – 2011. – 187 с.
8. Ковальчук С.Т. Внутрішній контроль: роздуми щодо сутності. - Черкаси, ЧДТУ. – Вісник ЧДТУ. – 2012. - № 1 (32). – С. 11-17
9. Концепція розвитку державного внутрішнього фінансового контролю, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 травня 2005 р. № 158// <http://zakon1.rada.gov.ua>;
10. Кулаковська Л.П. Сучасний погляд на внутрішній контроль // Економіка і підприємництво. – 2011. - № 4(6). – С. 14-19
11. Марченко Д.М. Удосконалення організації внутрішнього фінансового контролю підприємств // Актуальні проблеми економіки. - 2010. - № 2. - С. 163- 171.
12. Нескородев Ю.В. Методологічні аспекти розвитку внутрішнього контролю. Монографія. – К.: Фотос. – 2012. - 403 с.
13. Пожар Т.О. Роль фінансово-економічних методів державного фінансового контролю у забезпеченні бюджетної дисципліни // Актуальні проблеми економіки, №8 (122), 2011, С. 327 – 333
14. Слободяник Ю.Б. Розвиток внутрішнього державного аудиту // Актуальні проблеми економіки, №5 (119), 2011, С. 252 – 256
15. Футоранська Ю.М. Окремі аспекти державного регулювання у сфері внутрішнього фінансового контролю в Україні // Фінансовий контроль. - 2009. -№2(31). - С. 20-24.
16. Чугунов І. Я. Державний внутрішній фінансовий контроль: стратегія розвитку / І. Я. Чугунов, В. М. Федосов // Фінанси України. - 2009. - №4. - С.3-12.
17. Чумакова І.Ю. Внутрішній аудит в Україні: організаційні засади створення в центральних органах виконавчої влади.// І.Ю. Чумакова//Фінанси України 9(190), 2011. С. 95-109
18. Шевченко Н.В. Реформування системи державного фінансового контролю в Україні: проблеми та перспективи // Вісник української академії

